

RIIGIKOGU

I. istungjärk.

Protokoll nr. 2.

1921. a.

Sisu: 1. Muudatused Riigikogu koosseisus. — 2. Kodukorra maksmapanemine. — 3. Ettepanek kom. walimiste kohta. — 4. Mandaat komisjoni walimine. — 5. Kodukorra komisjoni walimine. 6. Rahaasjanduse komisjoni walimine. — 7. Üleüldise komisjoni walimine. — 8. Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu Riigikogu rühma teadaanne. — 9. Terwituste ettekandmine.

Riigikogu koosolek 7. jaanuaril 1921. a. kell 5 p. l. Toompea lossi Walges saalis.

Kokku on tulnud 83 Riigikogu liiget. Koosolekut juhatab esimees O. Strandman.

Juhatuselauas: sekretäär A. Tupits.

Walitsuselauas: riigiwanem A. Piip.

Koosolek algab kell 5.25 m. p. l.

1. Muudatused Juhataja O. Strandman: Kõige pealt on mul au Riigikogule teada anda, et Riigikogu koosseisus järgmised muudatused on tulnud: tagasi on astunud rahwaesitaja Jüri Rooberg Tallinna walimisringkonna Ametiühisuste Kesknõukogu nimekirja järele. Tema asemele on tulnud Johann Wanja samast erakonnast. Rahwaerakonnast on tagasi astunud: Peeter Põld Tartumaa walimisringkonnast ja asemele astunud August Ehrlich. Tagasi on astunud Jaan Mägi ja asemele astunud Oskar Liigand. Tagasi astunud Jaan Kriisa — Wõru-Walga-Peterseri walimisringkonnast ja asemele tulnud Johan Semm. Tagasi on astunud Hermann Ammende — Pärnumaa walimisringkonnast Saksa-Balti erakonna nimekirja järele ja asemele astunud Walter Pezold. Tagasi astunud Hans Mitt — Pärnumaa walimisringkonnast Põllumeeste Kogude nimekirja järele ja asemele tulnud Ado Rõõmussaar. Need muudatused on sündinud peale nimekirja awaldamist „Riigi Teatajas“.

2. Kodukorra maksmapanemine. Juhataja O. Strandman (jätkates oma kõnet): Kuna meil weel kodukord maksma ei ole pandud, siis tänasel nõupidamisel, millest rühmade esitajad osa wõtsid, otsustati järgmine päewakord Riigikogule ette panna: 1) Kodu-

korra maksmapanemine ja 2) komisjonide walimised.

Kodukorra asjus otsustati Riigikogule järgmist ette panna: „Riigikogu otsustab Asutawa Kogu poolt 3. juulil 1919. a. wastuwõetud Asutawa Kogu kodukorda, niisõõrd kui tema põhiseadusega kokkukõõlas on, Riigikogu tegewuses juhtnõõriks wõtta kunni uue kodukorra maksmapanemiseni.“ Kes soowib selle ettepaneku kohta sõõna wõtta? Sõõnasoowijaid ei ole, siis panen ettepaneku hääõletamisele. (Hääõletamisel wõõetakse ettepanek ühel hääõlel wastu.)

3. Ettepanek kom. walimiste kohta. Juhataja O. Strandman: Sekretäär kannab ette, missugused komisjonid on otsustatud walimiseks ette panna.

Sekretäär A. Tupits: Ettepanek on tehtud walida tänasel Riigikogu koosolekul: 1) mandaat komisjon, 2) kodukorra komisjon, 3) rahaasjanduse komisjon, 4) üleüldine komisjon. Peale selle, kui rühmad jõõuawad kandidaate üles seada, siis ka — maaseaduse komisjon, hariduskomisjon, töõkaitse komisjon ja omawalitsuse komisjon. Teiste komisjonide walimine edasi lükata, kui selleks Riigikogu istumisel mitte teisi ettepanekuid ei tehta.

Rkl. A. Sorokin (wen.): Annan teada, et komisjonide walimises ja paigutamises olen mina Saksa-Balti erakonna Riigikogu rühmaga ühinenud.

4. Mandaat kom. walimine. Juhataja O. Strandman: Sõõnasoowijaid enam ei ole. Esiteks on ettepanek tehtud walida mandaat komisjon — Riigikogu liigete wõõlituste kontroleerimiseks — ja komisjoni walida igast rühmast üks liige. Teistsuguseid ettepanekuid ei tehta, siis panen selle hääõletamisele. (Hääõletamisel wõõetakse ettepanek ühel hääõlel wastu). Palun kandidaate nimetada.

Rkl. A. Schulbach: Tööerakonna poolt panen ette rahwaes. A. Anderkopp'i.

Rkl. A. Jürgenstein: Rahwaerakonna poolt panen ette rahwaes. K. Einbund'i.

Rkl. J. Uluots: Põllumeeste rühm seab oma poolt kandidaadiks rahwaes. J. Hünerson'i.

Rkl. E. Martinson: Sots.-dem. rühma poolt panen ette rahwaes. M. Neps'i.

Rkl. O. Amberg: Kristliku Rahwaerakonna poolt panen ette rahwaes. W. Linnamägi.

Rkl. M. Bock: Ma panen ette kandidaadiks rahwaes. A. Sorokin'i.

Juhataja O. Strandman: Selle komisjoni walimisel on igal rühmal õigus tüht esitajat saata. Kas pannakse weel teisi kandidaate ette. On ette pandud järgmised kandidaadid: A. Anderkopp, K. Einbund, J. Hünerson, M. Neps, W. Linnamägi ja A. Sorokin. Kas soowitakse kõik korruga hääletada wõi üksikult walida?

Rkl. A. Oinas: Ma ei leia mõtet üksikult walida, see oleks imelik; iga rühm nimetab oma esitaja ja sellepärast teen ettepaneku en block walida.

Juhataja O. Strandman: Kas jäädakse nõudmise juure, et üksikult tuleb hääletada. (Wahelhüüe: Ei). Panen siis en block kõik ette pandud kandidaadid hääletamisele. Kes on selle poolt, et rahwaesitajad A. Anderkopp, K. Einbund, J. Hünerson, M. Neps, W. Linnamägi ja A. Sorokin saaks walitud mandaat komisjoni liigeteks. (Kõik ette pandud kandidaadid walitakse ühel häälel).

5. Kodukorra Juhataja O. Strandman: Ettepanek on wõtta jagajaks 20. Teisi ettepanekuid ei ole? Palun sekretääri kindlaks teha, kui palju iga rühma poolt tuleb walida.

Sekretäär: Tööerakonna rühma poolt tuleb 1 esitaja, Põllumeeste Kogude r. poolt — 1, Sots.-dem. rühma poolt — 1, Ises. Sots. rühma poolt — 1, Rahwaerakonna poolt — 1.

Juhataja O. Strandman: Palun kandidaate nimetada.

Rkl. A. Schulbach: Tööerakonna poolt panen ette rahwaes. J. Seljamaa.

Rkl. J. Parik: Põllumeeste Kogude rühma poolt panen ette rahwaes. J. Uluots'a.

Rkl. A. Jürgenstein: Rahwaerakonna nimel panen ette rahwaes. A. Birk'i.

Rkl. E. Martinson: Sots.-dem. rühma poolt panen ette rahwaes. K. Wirma.

Rkl. J. Piiskar: Is. Sots. Tööliste P. Rk r. nimel panen ette rahwaes. O. Münther'i.

Juhataja O. Strandman: Seega on ette pandud järgmised kand.: J. Seljamaa, J. Uluots, A. Birk, K. Wirma ja O. Münther. Kas soowitakse kõik koos wõi üksikult hääletada? (Hüüded: Korruga). Siis panen kõik nimetatud kandidaadid korruga hääletamisele. (Walitakse kõik wiis ühelhäälel kodukorra komisjoni).

6. Rahaasjand. Juhataja O. Strandman: Juhatus poolt on ettepanek jagajaks wõtta

walimine. 7. Palun sekretääri selgeks teha, kui palju tuleb iga rühma poolt kandidaate.

Sekretäär: Tööerakonna rühma poolt tuleb 3, Põllumeeste Kogude rühma poolt — 3, Sots.-dem. Tööliste rühma poolt — 3, Ises. Sots. Tööl. rühma poolt — 2, Rahwaerakonna poolt — 1, Kristliku Rahwaerakonna poolt — 1, Kom. tööliste rühma poolt 1, Saksa-Balti erakonna rühma poolt — 1.

Juhataja O. Strandman: Palun kandidaate nimetada.

Rkl. A. Schulbach: Tööerakonna rühma poolt panen ette rahwaes. O. Strandman, Chr. Kaarna ja J. Kana

Rkl. J. Uluots: Põllumeeste rühma poolt panen ette K. Päts, J. Laidoner ja Chr. Arro.

Rkl. E. Martinson: Sots.-dem. rühma poolt panen ette rahwaes. A. Oinas, K. Wirma ja A. Jõeäär.

Rkl. J. Piiskar: Iseseisw. Sots. Tööl. rühma poolt panen ette rahwaes. M. Bleiman ja A. Liiberg.

Rkl. W. Linnamägi: Kristliku Rahwaerakonna poolt panen ette rahwaes. O. Amberg'i.

Rkl. A. Jürgenstein: Rahwaerakonna rühma nimel panen ette rahwaes. A. Ehrlich'i.

Rkl. M. Bock: Saksa-Balti erak. Rk. rühma nimel panen ette hra G. Stackelberg'i.

Rkl. J. Allikso (kom.): Oma partei nimel teatan, et meie partei liikmed komisjonist osa ei wõta ja ka kaasa ei hääleta.

Juhataja O. Strandman: Siis on ette pandud järgmised kandidaadid: O. Strandman, Chr. Kaarna, J. Kana, K. Päts,

J. Laidoner, Chr. Arro, A. Oinas, K. Wirma, A. Jõeäär, A. Liiberg, M. Bleiman, O. Amberg, A. Ehrlich ja G. Stackelberg. Kas soovitakse koos wõi üksikult hääletada? Sõna on hääletamise motiivide kohta rahwaes. H. Kruus'il.

Rkl. H. Kruus (is.): Meie partei ei saanud oma esitajaid Riigikogu juhatusesse, põhjused olid temal järgmised. . .

Juhataja O. Strandman: Palun praeguse hääletamise motiivide kohta sõna võtta, aga mitte eelmise kohta.

Rkl. H. Kruus: Ma tahtsin küll selle kohta sellepärast sõna, et meil eelmisel koosolekul võimalik ei olnud sõna võtta; kui juhataja seda takistab, siis tähendan mina ainult niipalju, et meie partei komisjonist osawõtmist mitte põhjusemõttelikuks küsimuseks ei pea ja et meie esitaja komisjonis informatsiooni otstarbel saab wiibima. (Wahelhüüe rahwaes. A. Kallas'e poolt: Salakuulajaks!).

Juhataja O. Strandman: Palun mitte haawawaid ütelusi tarwitada. Kes nimetatud kandidaatide poolt on, palun käed üles tõsta. (Walitakse kõik rahaasj. kom. ilma, et keegi vastu hääletaks).

7. Üleüldise Juhataja O. Strandman: Ettepanek on tehtud kom. jagajaks võtta 10. Kas tehakse teisi ettepanekuid? walimine. Sõnasoowijaid ei ole, teisi ettepanekuid ei tehta. Palun sekretääri selgeks teha, kui palju tuleb kandidaate üksikute rühmade poolt walida.

Sekretäär: Tööerakonna rühma poolt — 2. Põllumeeste Kogude poolt — 2. Eesti Sots.-dem. Töölise Partei poolt — 2. Eesti Iseseisw. Töölise Partei poolt — 1. Rahwaerakonna poolt — 1, Kristliku Rahwaerakonna poolt — 1, Kommunistline Töölise rühm — 1, Wene- ja Saksa-Balti erakonna rühm — 1, kui ühinewad.

Juhataja O. Strandman: Palun kandidaate nimetada.

Rkl. A. Schulbach: Tööerakonna rühma poolt panen ette rahwaes. T. Kalbus't ja A. Anderkopp'i walida.

Rkl. J. Uluots: Põllumeeste rühma nimel panen ette järgmised kandidaadid: rahwaes. J. Parik ja E. Birkenberg.

Rkl. E. Martinson: Sots.-dem. rühma poolt panen ette rahwaes. A. Palwadre ja A. Jõeäär.

Rkl. A. Birk: Rahwaerakonna rühma poolt panen ette rahwaes. K. Einbund'i walida.

Rkl. O. Amberg: Kristliku Rahwaerak. rühma poolt panen ette rahwaes. J. Bergman walida.

Rkl. W. Pezold: Balti-Saksa erak. rühma poolt panen ette herra M. Bock'i.

Rkl. J. Piiskar: Eesti Iseseisw. Sots. Partei poolt panen ette rahwaes. J. Meerits'i.

Rkl. J. Allikso: Teatan, et meie Kommunistline Partei sellest komisjoni walimisest osa ei wõta ega kaasa ei hääleta.

Juhataja O. Strandman: Üleüldisesse komisjoni on järgmised kandidaadid ette pandud: T. Kalbus, A. Anderkopp, A. Jõeäär, J. Parik, E. Birkenberg, A. Palwadre, K. Einbund, J. Bergman, M. Bock ja J. Meerits. Kuidas soovitakse hääletada, kas korruga wõi üksikult? On ettepanek tehtud korruga hääletada; wastuwaldeid ei ole, panen sellepärast kõik kandidaadid korruga hääletamisele. Kes on nende kandidaatide poolt? Kes vastu? Ei keegi. Seega on nimetatud kandidaadid üleüldisesse komisjoni vastu wõetud. Kas soowib Riigikogu weel järgmistesse komisjonidesse liikmeid walida wõi jätta seda järgmiseks koosolekuks? (Hääled: Jätta järgmiseks korraks).

Rkl. K. Ast (sd.): Ma pean oma rühma nimel teatama, et meie poolt komisjoni walimisteks takistust ei ole; meie oleme walmis kõikidesse komisjonidesse juba täna oma kandidaate üles seadma.

Juhataja O. Strandman: Ettepanek on tehtud juba täna, kõikidesse komisjonidesse liikmeid walida. Kes on selle ettepaneku poolt, et täna walida? Kes vastu? Nähtawasti on enamus tänase walimise vastu. Sellega on tänane päewakord läbi.

Siis on Riigikogule ette kanda Tall. Ametiühisuste Kesknõukogu rühma teadaanne. Palun sekretääri ette lugeda.

8. Tall. Ametiühisuste Kesknõukogu rühma teadaanne. Sekretäär loeb: „Riigikogu Juhatusesele. Teadaanne. Riigikogu Juhatus. Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu nimekirjade järele Riigikogusse walitud Riigikogu saadikud annawad sellega teada, et nende rühm ennast nimetab Eesti Riigikogu Kommunistliseks Tööliserühmaks.

Oma esimeheks on rühm walinud: Slmd. J. Allikso, asetäitjaks: J. Wanja, sekretääriks: Paul Raudsep.

Tallinnas, 4. jaan. 1921. a. Alla kirjutanud J. Allikso, J. Wanja, J. Santa, J. Soans, J. Reinberg. Sekretäär (Allkiri) P. Raudsep.

9. Terwituste Juhataja O. Strand-ettekandmine. man: Siis on veel Riigikogu nime peale tulnud terwitusteogramme ja kirju; palun sekretääri ette lugeda.

Sekretäär (loeb): Soome Riigipäewa nimel saadame südamlikuma õnnesoovi Eesti Riigikogule selle kokkuastumise puhul.

Soome Riigipäewa eestseisus.
(Üleildine kestew kiiduawaldus).

„Esimese Eesti Riigikogu awamise päewal saadan südamlikka terwitusi Leedu Asutawa Kogu nimel Eesti Riigikogule, kes Asutawa Kogu poolt wäljatöötatud kindlal alusel asub riigi juhtimisele selge ja õnneliku tulewiku poole. Andku Eesti ja Leedu rahwad, kes kaua aastaid kandsid ühist wõõrast iket ja omale wõideldes saawutasid wabaduse ja iseseiswuse, teineteisele sõbralikult kätt noore wabaduse ja iseseiswuse kindlustamiseks.

Stulginskis. Leedu Asutawa Kogu esimees.“ (Käteplagin).

„Juudi rahwusline nõukogu Eestis terwitab Eesti Wabariigi esimese Riigikogu awamist ja soowib Talle wiljarikast tööd kodumaa ja kõigi tema pinnal asuwate rahwaste heaks.

Juudi rahwusline nõukogu Eestis.“ (Käteplagin).

„Õpetajate päew terwitab Riigikogu, lootes temalt Eesti kooli ja õpetaja raske seisukorra otsekohest parandamist kokkõlas õpetajaskonna soowidega.

Õpetajate päewa juhatus.“ (Käteplagin).

„Eesti Baptisti Koguduste Ühendus terwitab Riigikogu ja soowib tema ülitähtsale tööle Jumala abi ja õnnistust.“ (Käteplagin).

„Wene kooliõpetajate korralduste saadikute kongress Eestis terwitab Eesti Riigikogu tema awamise puhul.“

„Õnne ja jõudu Eesti tulewiku ehitamisel. Rikand.“ (Käteplagin).

„Esimesele Eesti parlamendile tema kokkuastumise puhul soowib jõudu ja edu seadusandlises töös ja riigiwalitsemises.

Harju maakonnawalitsus.“ (Käteplagin).

„Elagu esimene Wabariigi parlament. Saare maakonnawalitsus.“ (Käteplagin).

„Jõudu tööle! Tööerakonna Saarte Keskkomitee.“ (Käteplagin).

„Soojalt soowime jõudu wiljakaks tööks. „Meie Maa.“ (Käteplagin).

Peale selle on veel tulnud terwitused Riigikogule A. Raudsepp'alt Tallinnas ja P. Siim'ilt Jõgewestes.

Juhataja O. Strandman: Sellega oleks tänane päewakord läbi. Riigikogule on üks kirjalik ettepanek tulnud Sots.-dem. rühma poolt; kuna aga juhatusel teada ei olnud kas Asutawa Kogu kodukord wastu wõetakse, siis ei saanud juhatus seda ettepanekut mitte päewakorda panna. Praegu on sõna palutud erakorraliseks teadaandeks; et juhatusel aga enne erakorraliste teadaannete sisu teada peab olema, siis ei saa ma selleks sõna anda. Palun ettepanekuid teha, millal tuleb järgmine koosolek ära pidada. (Hääled: Jätta juhatusse hooleks). Tehakse ettepanek juhatusse hooleks jätta. Teisi ettepanekuid ei ole. Selle ettepaneku wastu ei waielda; loen tema wastu wõetuks. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 6 p. l.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu esimees O. Strandman.

Sekretäär A. Tupits.